

Система РСТ як ефективний інструмент патентного захисту у період економічної кризи

Світовий ринок промислової власності на сучасному етапі розвитку економіки визначається сукупністю відповідних результатів інтелектуальної діяльності, що пов'язані із винахідництвом та раціоналізаторською діяльністю.

Проаналізуємо окремі тенденції у сфері промислової власності на світовому рівні. За останні два десятиліття патентна система зазнала значних змін у всьому світі. Як результат, основи патентного законодавства та особливості процесу патентування стали найактуальнішими суспільними темами. Патенти надають виключні права заявникам за законом на винаходи, які відповідають критеріям новизни, винахідницького рівня та промислової придатності. Вони чинні на обмежений період часу (зазвичай 20 років), в ході якого патентовласники можуть використовувати у комерційних цілях свої винаходи на ексклюзивній основі. У свою чергу, кандидати зобов'язані розкривати свої винаходи для громадськості, щоб інші фахівці у цій галузі змогли повторити винахід. Патентна система призначена для заохочення інноваційної діяльності шляхом надання новаторам тимчасових ексклюзивних юридичних прав. Порядок придбання патентних прав регулюється правилами і положеннями національного та регіонального патентних відомств, які несуть відповідальність за видачу патентів, а права обмежуються юрисдикцією відповідного органу.

При розгляді структури світового ринку промислової власності вважаємо за доречне проаналізувати активність суб'єктів ринку в контексті використання системи РСТ. Договір про патентну кооперацію (РСТ) пропонує заявникам зручний шлях для отримання патентного захисту на міжнародному рівні. Заявники та патентні відомства договірних держав РСТ отримують вигоду від рівномірних формальних вимог, міжнародного пошуку, попередньої експертизи та міжнародної публікації патентної заявки. Крім того, в порівнянні із подачею патентних заявок безпосередньо в іноземних юрисдикціях (з використанням так званих засад "Паризької конвенції"), заявники, які використовують РСТ можуть відкласти розгляд процедури в національних патентних офісах, а також виплати, пов'язані із судовими витратами, і витрати на переклад. Станом на 1978 р. було тільки 18 країн-членів системи РСТ, а в кінці 2009 року вже налічувалося 142 договірних держави РСТ.

Тенденції в заявках РСТ за країною походження представляє нам рис 1. Критерієм для віднесення заявок за процедурою РСТ до тієї чи іншої країни є резиденція первинного заявника в заявці РСТ. Дані відносяться до міжнародної фази процедури РСТ і оснований на даті подання заявки [1]:

Рис 1. Тенденції заявок за процедурою РСТ

Джерело: Складено автором за даними: Звіт Всесвітньої організації інтелектуальної власності.

http://www.wipo.int/export/sites/www/ipstats/en/statistics/patents/pdf/wipo_pub_941.pdf

Регіональний розподіл заявок за Договором про патентну кооперацію РСТ характеризувався за звітний період наступними структурними змінами: у 2009 році, за оцінками експертів, 155900 заявок за процедурою РСТ було подано у всьому світі, що на 4,5% менше, ніж в 2008 році. Це було обумовлено в значній мірі негативним впливом в деяких країнах глобального економічного спаду на міжнародну патентну діяльність. Кількість заяв із США, найбільшого користувача системи, скоротилася на 10,8% в 2009 році. Кількість заявок РСТ, поданих у 2009 році громадянами Китаю, отримала високе річне зростання (29,1%). Дані з Японії (3,6%) також показали позитивний річний приріст у 2009 році. У багатьох європейських країнах зареєстровано зниження кількості заявок за процедурою РСТ в 2009 році: Німеччина (-11,3%) та Швеція (-13,4%) відчували найбільше падіння. На заявників із США, як і раніше, припала найбільша частка (29,6%) заявок за процедурою РСТ у 2009 році, після них йдуть такі країни, як Японія (19,1%) і Німеччина (10,7%). Перші три країни охоплювали 59% всіх РСТ заявок в 2009 році, у порівнянні з 64% у 2005 році. За період 2005-2009 р.р., три з провідних користувача системи РСТ отримали подвійне річне зростання: Китай (33,2%), Бразилія (16,2%) і Республіка Корея (14,5%). Щорічні темпи зростання в США, найбільшого користувача в рамках системи РСТ, була близька до нуля протягом того ж періоду [1].

Розвиток технологій, пов'язаних з навколишнім середовищем, наприклад, пов'язаних з поновлюваними джерелами енергії, буде відігравати важливу роль у вирішенні проблеми зміни клімату вже в найближчий час. За даними Всесвітньої організації інтелектуальної власності, загальна кількість заявок за процедурою РСТ, поданих у чотирьох, пов'язаних з енергетикою сферах, збільшилася з 584 заяв в 2000 році до 3424 в 2009 році. Спостерігалось значне

збільшення патентних заявок по сонячній енергії, в той час як кількість патентних заявок у сфері використання енергії вітру і паливній енергетиці в цілому мала стійку тенденцію до зростання[2]. Програми в області геотермальної енергії були нечисленні, в порівнянні з трьома іншими сферами, але тим не менш, збільшилися за останні три роки. Заявники з Японії подали найбільшу кількість заявок за процедурою РСТ у сфері сонячної енергії (33,8%) і паливних технологій (45,9%) в період з 2005 по 2009 роки, у той час як на жителів США доводиться чверть всіх заявок за процедурою РСТ в цих двох областях. Канада отримала у 2009 році незначну частку заявок за процедурою РСТ по паливних технологіях, проте загальне число заявок за процедурою РСТ, поданих Канадою, більше, ніж у США, Франції та Німеччина. Крім того, Республіка Корея у 2009 році отримала найвищий показник кількості заяв за процедурою РСТ на технології сонячної енергії. Представники з Данії, Німеччини та США отримали практично аналогічні показники кількості заявок за процедурою РСТ для вітрових енерготехнологій[3].

Отже, що стосується заявок за процедурою РСТ, то їх кількість в меншій мірі постраждала від економічного спаду, порівняно з падінням кількості національних або регіональних патентних заявок. По-перше, криза призвела до істотного падіння у міжнародній торгівлі. Патентні стратегії фірм були зосереджені на внутрішніх ринках, таким чином, у меншій мірі спиралися на систему РСТ в пошуках захисту в іноземних юрисдикціях. По-друге, фірми подавали заявки на отримання патентів виключно на їхні найбільш цінні винаходи. Оскільки патентний захист для винаходів, швидше за все, був необхідним в більш ніж одній країні, активність заявок по процедурі РСТ була нижчою, ніж для національних або регіональних програм. Крім того, при подачі заявки РСТ, заявники отримували додатковий час для вирішення питань щодо кількості країн, в яких потрібно проводити патентний захист, тим самим відстрочуючи витрати подачі заявки на більш пізній термін.

Список використаних джерел:

1. World Intellectual Property Indicators : [Електронний ресурс] / World Intellectual Property Organization. - 2010. - № 941(E). - – Режим доступу до журналу:
http://www.wipo.int/freepublications/en/intproperty/941/wipo_pub_941.pdf
2. IP Due Diligence Readiness : [Електронний ресурс] / World Intellectual Property Organization. - 2010. - Режим доступу:
http://www.wipo.int/sme/en/documents/due_diligence_readiness.html
3. РСТ. The International Patent System. Yearly revive. Developments and Perfomance in 2009 : [Електронний ресурс] / World Intellectual Property Organization. - 2010. - Режим доступу:
<http://www.wipo.int/ipstats/en/statistics/patents/index.html>